

KUTSU YHTEISTOIMINTAMENETTELYÄ KOSKEVAAN NEUVOTTELUUN

Hyvät vastaanottajat,

Oikeusministeri on 3.5.2012 linjannut hovi- ja hallinto-oikeuksien rakennemuutoksen toteutettavaksi siten, että

- 1) Itä-Suomen ja Kouvolan hovioikeudet yhdistetään ja uuden tuomioistuimen sijaintipaikka on Kuopio
- 2) Kouvolan ja Kuopion hallinto-oikeudet yhdistetään ja uuden tuomioistuimen sijaintipaikka on Kuopio
- 3) Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet yhdistetään ja uuden tuomioistuimen sijaintipaikka on Oulu

Lisäksi siirretään Kainuun maakunta nykyisestä Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiiristä Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiiriin. Päijät-Hämeen maakunta puolestaan siirretään nykyisestä Kouvolan hallinto-oikeuden tuomiopiiristä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin. Lisäksi selvitetään erikseen Satakunnan ja Hyvinkään käräjäoikeuksien mahdollinen siirto Turun hovioikeuspiiriin sekä Pirkanmaan käräjäoikeuden siirto Vaasan hovioikeuspiiriin.

Rakenneuudistuslinjausta koskeva muistio on tämän kutsun liitteenä.

Rakenneuudistuksen toteuttaminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia hovi- ja hallinto-oikeuslakeihin ja myös muihin lakeihin. Ennen lainsäädäntövalmistelua asiaa on käsitelty 30.5.2012 alueellistamisen koordinaatioryhmässä. Asiaa käsitellään vielä 14.6.2012 hallinnon ja alueellistamisen ministerityöryhmässä.

Rakenneuudistus on yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetussa laissa (651/1988) tarkoitettu yhteistoimintamenettelyn piiriin kuuluva asia.

Sanotussa laissa tarkoitettu yt-neuvottelu käynnistetään **Kouvolan hovioikeudessa keskiviikkona 27.6.2012 klo 10 alkaen.**

Tässä vaiheessa neuvottelussa kuullaan henkilöstön tai heidän edustajiensa näkemyksiä rakenneuudistuksen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista yhteistoimintamenettelystä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Neuvotteluihin osallistuu oikeusministeriöstä apulaisosastopäällikkö Heikki Liljeroos, hallitusneuvos Ahti Penttinen ja kehittäispäällikkö Ann-Mari Pitkäranta.

Tuomioistuinta pyydetään välittämään kutsu henkilöstölle sekä paikalliselle luottamusmiehelle.

Suomen Lakimiesliiton pääluottamusmies Rauno Seleniukselle ja Oikeushallinnon Henkilökunta OHK r.y.:n pääluottamusmies Pirjo Lappalaiselle sekä OHK:n puheenjohtaja Tuija Heinolle on toimitettu kutsu tilaisuuteen erikseen oikeusministeriön toimesta.

Apulaisosastopäällikkö,
Hallitusneuvos

Heikki Liljeroos

Kehittäispäällikkö

Ann-Mari Pitkäranta

HOVIOIKEUKSIEN JA HALLINTO-OIKEUKSIEN RAKENNEUUDISTUS

Rakennemuutoksen yleiset perusteet

Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa on todettu, että riittävän laaja toimipaikkaverkko turvataan ja että hovi- ja hallinto-oikeuksia ja niiden toimialueita uudistetaan.

Hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittämistä on selvitetty korkeimman oikeuden emerituspresidentti Leif Sévonin johtamassa toimikunnassa, joka jätti mietintönsä Hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittäminen (OM 17/2011) maaliskuussa 2011. Toimikunta ehdotti Itä-Suomen hovioikeuden ja Kouvolan hovioikeuden yhdistämistä ja yhdistetyn hovioikeuden sijoittamista Kouvolaan. Toimikunta ehdotti myös Kouvolan ja Kuopion hallinto-oikeuksien sekä Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeuksien yhdistämistä. Yhdistettävien hallinto-oikeuksien sijaintipaikaksi toimikunta ehdotti Kuopiota ja Oulua. Toimikunta ehdotti lisäksi tuomiopiirimuutoksia. Toimikunnan mietinnöstä käytiin lausuntokierros.

Oikeusministeri vieraili kaikissa hovi- ja hallinto-oikeuksissa Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta lukuun ottamatta 2011 – 2012.

Nykytilanne

Tällä hetkellä Suomessa on kuusi hovioikeutta: Turun, Vaasan, Itä-Suomen, Helsingin, Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeudet. Yleisiä alueellisia hallinto-oikeuksia on kahdeksan: Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin toimii Ahvenanmaan käräjäoikeuden yhteydessä.

Käräjäoikeuksien rakenneuudistus, jossa käräjäoikeuksien määrää vähennettiin 51:stä 27:ään, toteutettiin vuoden 2010 alusta. Uudistus on koettu onnistuneeksi.

Suomessa on väkilukuun nähden edelleen paljon tuomioistuimia. Esimerkiksi Ruotsissa on yhtä monta hovioikeutta kuin Suomessa, mutta väestömäärä on Suomeen verraten lähes kaksinkertainen. Hallinto-oikeuksia Ruotsissa on 12.

Tavoitteiden toteutuminen edellyttää vahvoja tuomioistuinyksiköitä. Niissä yleis- ja erityisosaamista voidaan syventää ja, kun ne eivät ole yhtä haavoittuvia kuin pienet yksiköt, myös vaativia, nopeastikin vaihtuvia työtilanteita voidaan hallita ilman että käsittelyajat pitenevät.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on perusteltua vähentää hovioikeuksia yhdellä ja hallinto-oikeuksia kahdella.

Rakennemuutoksen kohdentaminen

Hovioikeudet

Helsingin hovioikeus on asiamäärältään huomattavasti suurempi kuin muut hovioikeudet. Myös väestön kasvu hovioikeuden tuomiopiirissä on nyt ja ennusteiden mukaan selvästi suurempaa kuin muissa hovioikeuksissa. On selvää, että Helsingin hovioikeus tulee säilyttää, eikä näin suureen tuomioistuimeen ole myöskään perusteita yhdistää muita tuomioistuimia.

Hovioikeuksista Helsingin jälkeen toiseksi suurin on Suomen vanhin hovioikeus *Turun hovioikeus*. Väestöennusteiden mukaan tuomiopiirin väestö kasvaa edelleen. Turussa annetaan myös oikeustieteellistä tutkinto-opetusta. Siellä on hallinto-oikeus sekä suuri kärjäoikeus. Hovioikeus on kaksikielinen ja myös Ahvenanmaan kärjäoikeus kuuluu sen tuomiopiiriin. Näillä perusteilla Turun hovioikeus on säilytettävä.

Muut hovioikeudet ovat asiamääriltään kahta edellä mainittua selvästi pienempiä. Niistä kuitenkin Vaasan hovioikeus niin asiamäärältään kuin tuomiopiirin väestömäärältä muita suurempi.

Väestöennusteiden mukaan Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeuksien tuomiopiirin väestö tulee kummankin osalta kasvamaan noin 10 prosentilla vuoteen 2040 mennessä. Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin väestö puolestaan laskee 3 prosentilla ja Itä-Suomen hovioikeuden 5 prosentilla. Väestöpohjaltaan Vaasan ja Rovaniemen hovioikeuksien tuomiopiirit ovat kuitenkin nyt ja väestöennusteen mukaan suuremmat kuin vastaavasti Itä-Suomen hovioikeuden ja Kouvolan hovioikeuksien. Näillä perusteilla on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa yhdistyminen Itä-Suomen hovioikeuksiin.

Näin ollen asiamäärältään kolmanneksi suurin *Vaasan hovioikeus*, joka on myös toiseksi vanhin hovioikeus, säilyisi. Tämä ratkaisu turvaa myös perustuslain mukaiset kielelliset oikeudet molemmilla kansalliskielillä. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta kouluttaa Vaasassa kaksikielisiä juristeja, mikä on helpottanut henkilöstön rekrytointia Vaasassa. Myös *Rovaniemen hovioikeus* säilyisi. Tämä turvaisi sen, etteivät hovioikeuspalvelut siirry maantieteellisesti alueeltaan laajassa Pohjois-Suomessa kohtuuttoman etäälle.

Eri perusteilla arvioiden Kouvolaa ja Kuopiota voidaan pitää varsin tasavahvoina hovioikeuden sijaintipaikkoina. Kuopion sijainti tuomiopiirin keskiössä kuitenkin puoltaa niin vahvasti sijaintipaikaksi Kuopiota, että *yhdistetty Itä-Suomen hovioikeus on sijoitettava Kuopioon.*

Kouvolan ja Kuopion hallinto-oikeus

Yhdistyvän hallinto-oikeuden sijoittamista Kouvolaan puoltaa lähtökohtaisesti se, että Kuopion hallinto-oikeuden tuomiopiirin väestö on ennusteen mukaan vähenemässä, mutta Kouvolan kasvussa. Sijoittumista Kuopioon puoltaa se, että Kuopion hallinto-oikeus on asiamäärältään Kouvolan hallinto-oikeutta noin puolet suurempi. Kuopio sijaitsee myös maantieteellisesti yhdistyvän hallinto-oikeuden tuomiopiirin keskiössä. Kuopion hallinto-oikeus on myös ratkaistujen asioiden määrän perusteella tuottavin hallinto-oikeus, jossa on tehty paljon kehittämistyötä. Näillä perustein myös *yhdistyvä hallinto-oikeus sijoitetaan Kuopioon.*

Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet

Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeuden osalta Oulua sijaintipaikkana puoltaa se, että Oulun seudun väestöennuste on selvässä kasvussa ja Oulu on yksi Suomen suurimmista kaupunkikeskuksista, jossa on myös suuri käräjäoikeus. Rovaniemeä puoltaa se, että siellä on hovioikeus ja Lapin yliopisto kouluttaa juristeja. Rovaniemen hallinto-oikeuden tuomiopiirin alueella on myös vireillä paljon kaivos Hankkeita. Tosin niitä on vireillä myös Oulun hallinto-oikeuden nykyisessä tuomiopiirissä.

Koska hallinto-oikeuteen tulevien asioiden määrä on riippuvainen alueen väestömäärästä ja mm. elinkeinotoiminnan vilkkaudesta, Oulua on pidettävä pitkällä aikavälillä tarkastellen tarkoituksenmukaisempana sijoituspaikkana hallinto-oikeudelle. Koska Oulun hallinto-oikeuden henkilöstö on puolet suurempi kuin Rovaniemen hallinto-oikeuden, tämä ratkaisu on myös henkilöstön tilannetta kokonaisuutena tarkastellen helpompi toteuttaa. Toimitilakustannuksilla ei ole oleellista merkitystä sijoituspaikkavalmiudessa. *Yhdistettävä hallinto-oikeus sijoitetaan siten Ouluun.*

Oikeuspalveluiden turvaaminen jatkossa

Uudistuksella ei vaaranneta oikeuspalvelujen saantia. Kuten muuallakin oikeudenkäynnin osapuolten tarvetta matkustamiseen voidaan vähentää järjestämällä matkakäräjiä. Tätä varten säilytetään istuntopaikat myös niillä paikkakunnilla, joihin ei enää jää hovioikeutta tai hallintotuomioistuinta.

Muutos on henkilöstölle raskas elämänvaihe. Hyvin toteutuessaan se voi kuitenkin olla myös uuden hyvän aikakauden alku. On myös korostettava, että kysymys on tuomioistuinten yhdistymisestä uusiksi vahvemmiksi tuomioistuinyksiköiksi, ei joidenkin tuomioistuinten säilyttämisestä ja joidenkin lakkauttamisesta. Yhdistymisen toivotaan toteutuvan siten, että kaikki se työ, mitä tuomioistuimet ovat tähän saakka tehneet, voisi kantaa hedelmää uusissa tuomioistuimissa ja jalostua vahvistamaan uutta tuomioistuinverkostoa.